

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 30 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Mesečnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 13 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 136.

V Ljubljani, v torek 17. junija 1890.

Letnik XVIII.

Nemški „schulverein“.

II.

Voditelji tega društva so s političnimi izjavami sicer jako previdni, vendar kažejo dejanja politične namene. Tako je dr. Magg pri občnem zboru na Dunaji izrekel upanje, da se bode edinost, ki se kaže na podlagi nemškega „schulvereina“, razširila tudi na politično polje. To so dovolj odkritosrčne besede. Dr. Prix, sedanji župan dunajski, je naglašal, da hoče „schulverein“ braniti in utrjevati le nemški narod v Avstriji ter mu v šoli podajati sredstva, da si ohrani svoj jezik in individualnost, kjer bi mu pretela nevarnost od drugih narodov.

Najvažnejši sklep dunajskega zbora je bil, naj bi se vse podružnice po posameznih deželah shajale po zastopnikih k posvetovanjem. Tako bi se oživljalo in širilo navdušenje za narodno stvar. Vsled tega pa so podružnice dobile agitatorski značaj.

Jeden prvih takih shodov je bil dne 12. oktobra 1887 v Mariboru za Spodnje Štajersko. Tudi tukaj je dr. Weitlof ponavljal, da društvo dela le za narodno stvar; zapisnikar graškega nemškega društva, profesor Hofmann-Wellhof, pa je mačko izpustil iz vreče, rekoč: „Oživljenje in ojačenje narodne zavednosti Nemcev na Štajerskem je namen nemškega društva. To pa se ne more doseči le s političnim delovanjem, temveč le z narodno vzgojo širokih plastij naroda.“ Nato je pozdravil nemški „schulverein“ kot dragega zaveznika nemškemu društvu, ker nemške može in žene navdaje s prepričanjem, da je le v samoobrambi in delu zagotovljena bodočnost, in ker je že toliko oživilo narodno zavest Nemcev po vseh pokrajinah, kar bi bilo le na političnem polju nemogoče.

Dne 9. junija 1889 so zborovali v Fürstfeldu. Tu je dr. Kraus katolike naravnost imenoval

„zavedne nasprotnike narodnosti iz časov Lutra in Melanhtona“. In vendar je malo pozneje dostavil: „Lahko je vsakdo član „schulvereina“ in konservativno voli.“ Ni li to ironija?

Na shodu v Znojmu dne 8. aprila 1889 je poslanec Haase izražal upanje, da bode podružnični shod pospeševal narodno šolo. Dr. Weitlof je v svojem govoru protestoval proti verski šoli, in Liechtensteinov predlog imenoval „frivolen in drzen napad proti zakladu“, katerega ima avstrijsko prebivalstvo v sedanji šoli. V drugih govorih so govorniki naglašali potrebo, da se ne pusti iz vida češka, klerikalna in antisemitska agitacija, ki na vse strani škodi nemški šoli. Tako se glasi poročilo, katero je odobrilo vodstvo.

Dne 11. decembra 1887 je bil shod v Celovcu. Poslanec Dumreicher je tožil v svojem govoru, da se del Nemcev druži s klerikalci, „kar more škoditi pridobljenim vspehom na šolskem polju.“ Dr. Steiwender in znani Dobernig sta naravnost napadala katoliško duhovščino.

Dne 14. oktobra 1888 je bil shod v Beljaku. Dr. Luggin iz Celovca je napadal duhovščino kot „črno gardo“. To je dokaz, da je društvo politično in ne deluje v spravljivem smislu.

Dne 29. junija 1889 je bil shod v Budejovicah na Češkem. Dr. Weitlof je priporočal narodno delo v družini in izven družine. O narodnostni spravi je rekel: „Čemu prepir v domači deželi? Z Italijani na južnem Tirolskem smo se pogodili, akoravno so temu nasprotovali vladni organi. S tem visoko omikanim narodom je bila sprava lahka, ker ne išče svojih dokazov v polenih in kamenju, kakor drugi narodi. Pa tudi ti priznajo, da smo mi Nemci najboljši branitelji pridobitev svobode. Omenim dr. Grégra, ki je prisegal neki družbi, da me ne pozdravlja iz narodnih ozirów. Grégr je rekel, da ni

tako neumen, da ne bi spoznal zaslug Nemcev z ozirom na ljudsko šolo.“

Dne 25. avgusta 1889 je bil shod v Rohrbachu, ravno med volitvami v görenje-avstrijski deželni zbor.

Dne 2. decembra 1889 je imela shod dunajska podružnica, ki šteje do 13.000 udov, od katerih pa sta bila navzoča le dva člana. Tu je govoril dr. Pichler v napitnici na dame: „Nemčija je želela najlepše, gospodstvo nad vsem krščanskim ljudstvom, služila je najlepši ideji, prostosti vesti; vdrugič je premagala Rim, sedaj z orožjem duha, ter se povspela do prve države sveta. In vendar se je vedno klanjal visoki duh nežni milini ženski. Žene imajo nalogo, da otroke vzgajajo za narod“ itd.

Občnega zbora v Karlovih Varih dne 8. septembra 1889 so se vdeležili tudi zastopniki iz „rajha“ kot „vojaški pooblaščenec pri velikem vojaškem ogledu“. Tu so govorniki priporočali „schulverein“ kot zbirališče vseh Nemcev, katerim je narodna dolžnost svetelja in višja, kakor politična in verska dnevna vprašanja. Torej so poudarjali narodno dolžnost tudi proti svojemu prepričanju, proti pravici in resnici. Sklepali so tudi, da bodo imenovali nadzornike za posamezne podružnice, ki naj bi posredovali med temi in glavnim vodstvom.

Iz tega moremo sklepati, da je „schulverein“ po svojem delovanju in organizaciji politično društvo, nevarno našemu narodu v narodnem in verskem oziru. Vsled tega smo in ostanemo odločni njegovi nasprotniki.

Skupno pastirsko pismo o ljudski šoli.

(Konec.)

Ko pa zahtevamo katoliške šole, ne segamo ne na stareje podlage, niti ne poudarjamo potrebe kake

LISTEK.

Tajni družabnik gospoda Kobrča.

Pripovedica iz pisarniškega zakotja. Češki spisal Ig. Herrmann; poslovenil J. Barle.

(Dalje.)

Nekega pomladanskega jutra, ko je odklenil gospod Kobrč miznico svoje črvive mize in vzel turško vrečico z duhanom, čudom se je začudil in pretipaval in potehtaval vrečico. Potem se je sklonil doli k odprti mizici, pregledal ključavnico, zaklenil in odklenil dvakrat na praznem, spunknil ključ, pregledal ga, vtaknil ga zopet v ključavnico, zaprl miznico, zaklenil in zopet odklenil, — vse je šlo, kakor da bi namazal.

In vendar bi prisegel gospod Kobrč, da je njegova turška vrečica z duhanom danes laglja in praznejša, kakor je bila sinoči, ko je pred odhodom iz kanclije razprostrl na starih „Pražských Novinách“ zamotek vojaškega in dva zamotka prostega duhana, in da je imel lepega posla, da je vse to namečkal v vrečico. In potem ni več kadil, — in ponoči ga tudi ni bilo tukaj, — in sedaj se je dotaknil vrečice prvokrat, — in vendar je vzeto iz vrečice. Morda se mu pa le zdí tako! In miznica je na ključ.

Zrl je gospod Kobrč še nekoliko trenutkov na vrečico, kakor da pričakuje, da pregovori ta nema

stvar in razsvetli nerazrešivo uganko, — vendar vrečica je molčala.

„Kuriós politik“, — mrmljal je med zobmi gospod Kobrč, mej katerimi si čital tudi vest o „zobu časa“, katerega pa za pravo ni bilo tamkaj.

„Kuriós politik“, — ponavljal je, vstajal z vrečico v roki, in se podal v drugo sobo, v kateri je sedel slični preiskovalec in učenjak, kakor on sam, namreč gospod oficijal Najman. Stopal je potihoma, po prstih, da ne moti gospoda Najmana v delu. Gospod Najman presipaval je namreč baš zalogo „šnófanca“ iz papirnatega zavitka v tabačnico, katero je pozabil sinoči v kancliji.

„Povém jim, gospod oficijal,“ — nagovoril je gospod Kobrč poslujočega uradnika, — „tukaj se krade!“

Nagovorjeni obrnil je hitro glavo h glasniku strašne vesti, vzdignil z jedno roko tobačnico, a z drugo zavitek, in rekel začudeno:

„I kaj vendar pripovedujete?“

„Nü, krade se,“ — dejal je gospod Kobrč, vidno vznemirjen, in dodal: — „In še celó pod ključavnico!“

„A frucht!“ — vskliknil je gospod Najman in odskočil s stola od mize. — „Kakov je ta šment?“

„Nekdo kadi z menoj iz moje vrečice!“ — tolmačil je gospod Kobrč srdito. — „Sinoči natlačil sem jo kakor bučo, — a sedaj šumi in skače kakor škrbetaljka. In miznica je na ključ! To je škoda!“

„In kdo bi pa bil to?“ — govoril je gospod Najman s tresočim glasom, kakor da govorita o umorstvu. — „Kaj mislijo?“

Gospod Kobrč potresaval je z vrečico in odgovoril:

„Tega sam ne vém, kaj da mislim. Če bi morda oni — tega — nekoga — —“

„Bog obvari, gospod kanclist, jaz ne vém ničesar!“ — branil se je vestni oficijal. — „Morda. Oui na kóga sumnjajo?“

Gospod Kobrč pogledal je nekako čudno oficijala in dejal:

„Tega baš ne! Gospod „rechnungsfirer“ kadi ogerskega s trikraljevím, — ta ne pojde na mojega vojaškega pomešanega s prostim. Gospod Kohout kupuje „krul“ in ga meša z letinskim; — ta tudi ne. Morda Kysela, dijurnist? Nü, ta se ne bi usdil, a moral bi čez tri sobe. In kje bi vzel ključek?“

„Tedaj so se morali motiti!“ — dejal je gospod oficijal, globoko se oddehnivši; a poznalo se je, kako mu je olehčalo, ker je našel morda rešenje zagonetne „tatvine“. Ker tatvina, — in tukaj v uradu, bila bi mu grozna misel. To je stvar za kriminál!

„Da ne znam, da je tako, ne bi govoril,“ — branil se je gospod Kobrč. — „Nekdo kadi z menoj, in sedaj sem se spomnil, da to ni prvokrat. Opazil sem že večkrat nekaj takega, ali se nisem usojal, dokler tega ne premislim. Ali danes se ne motim. Včera je vrečica toliko da se ni razletela, —

(Iz Ribnice) se nam poroča: Naša lepa župnijska cerkev bo po trudu neumorno delavnega velečast. g. častnega kanonika in viteza Fran-Josipovega reda Martina Skubica dobila zopet novo olepšavo. Že pred leti je slikal presbiterij umrši Wolf, sedaj pride na vrsto povprečna ladija. Minoli teden je prišel iz Kamnika dobro znani slikar g. J. Koželj. Načrt kaže, da je g. umetnik strokovnjak v romanski ornamentiki. Prepričani smo, da bode delo dovršil na občno zadovoljnost.

(Rateče na Gorenjskem) spadajo pričeni s 15. dnem t. m. k pošti v Kranjski Gori in ne več v Beli Peči.

(Iz Moravě) nam piše neki posestnik: Dne 4. t. m. sem čital v „Domoljubu“ št. 11., naj bi se cesta čez Prevoje na Moravče ugodno preložila in tako pot v Ljubljano okrajšala. Temu dostavim, naj bi se tudi spravilo v stran kamenje, katero so že lansko leto napeljali za šolskim vrtom na cesto. Voda se ne more odtekati in dela strugo po sredi ceste.

(Šmarijsko narodno bralno društvo) priredi slavnost v prostorih g. Frana Potokar-ja na Sapu po domače pri Kozini v nedeljo dne 22. junija 1890 ob 4. uri popoldne. Vspored: 1. Sprejem tujih gostov in društev v Šmariji ob 1/2 4. uri popoldne. 2. Pozdrav došlih gostov na kraju svečanosti točno ob 4. uri. 3. Spohr: „Cvetica“, poje gospodičina Pavla Suwa s spremljevanjem na harmoniju. 4. Slavnostni govor. 5. Kocijančič: „Oblačku“, poje moški zbor z bariton-solo. 6. S. Gregorič: „Kmetki hiši“, deklamacija, govori učenka Josipina Potokar. 7. Volarič: „Slovan na dan“, poje mešani zbor. 8. Abt: „Le plakaj“, poje gospodičina Pavla Suwa. 9. Hajdrih: „Jadransko morje“, moški zbor. 10. A. Nedvěd: „Nazaj v planinski raj“, mešani zbor. 11. Igra. 12. Prosta zabava. — Vstopnina za ude 20 kr., za neude 30 kr., z družino 40 kr. — Preplačila se hvaležno vsprejmo.

(„Slovenski Pravnik“) ima v svoji 6. številki naslednjo vsebino: 1. Dr. K.: Ako se vložita istočasno prošnja za odpis in prošnja za vknjižbo zastavne pravice, kako je postopati gledé prednosti? 2. Dr. K.: Ovira li zabeležba nameravanega odpisa parcel po smislu § 3. zak. z dne 6. febr. 1869 drž. zak. eksekucijo gledé teh parcel v iztirjanje pozneje zastavno-pravnih vknjiženih tirjatev in za koliko časa? 3. A. Lubec: Dobitkovina in kmetijske žage. 4. Dr. Fr. Zupanec: Iz sodno-zdravniške prakse. 5. Iz pravodne prakse. 6. Iz upravne prakse. 7. Književna poročila. 8. Drobne vesti.

(„Učiteljski Tovariš“) ima v zadnji številki naslednjo vsebino: Prof. Orožen: O zemljepisnem pouku. — V. Ribnikar: Pouk o kmetijstvu in sadjarstvu po ljudskih šolah. — J. Likar: Spisje na jednorazrednici. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Dopisi.

Telegrami.

Dunaj. 17. junija. Uradni list poroča: Davčni višji nadzornik Verderber v Ljubljani je dobil povodom svojega umirovljenja Franc-Josipov red. Dalje je objavil postavo o vravnavi razmer med državo in gališko zemljiško odvezo.

Praga, 16. junija. Povodom poroke nadvojvodinje Marije Valerije je industrijec Alojzij Oliva daroval dve hiši za vzgojevalnico sirot.

Peterburg, 16. junija. Mednarodni kazniški kongres je bil včeraj v navzočnosti cesarskega dvora slovesno otvorjen.

Sofija, 16. junija. Ministra Stransky in Salabašev sta dala ostavki. Ministerski predsednik Stambulov je prevzel vnanje stvari, Živkov finance.

Rim, 16. junija. Kraljevič se je danes vrnil s potovanja.

Berolin, 17. junija. Vojaška komisija državnega zbora je sprejela prvi paragraf, ki določa do 31. marca 1894. leta 486.983 mož za mirovno dōbo s 17 proti 11 glasovom, celo postavo pa je sprejela s 16 proti 12 glasovom.

Umrli so:

14. junija. Marija Kos, delavčeva hči, 4 leta, Streliške ulice 11, jetika. — Lorenc Tičar, delavčev sin, 10 mesecev, Opekarska cesta 35, katar v šrevih. — Jožef Galovic, kočjaž, 47 let, Dunajska cesta 22, vsled tura na jetrih.

15. junija. Ivan Berce, ševljar, 59 let, Ulice na Grad 12, kap.

V bolnišnici:

14. junija. Andrej Zorman, gostač, 56 let, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v inč
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
	opazovanja					
16	7. u. zjut.	739.2	16.8	sl. jez.	oblačno	
	2. u. pop.	738.5	21.2	sl. vz.	jasno	0.00
	9. u. zveč.	739.1	12.2	"	"	
Srednja temperatura 16.7° za 1.7° pod normalom.						

(Št. 4508)

Naznanilo.

Kranjski deželni odbor razpisuje občen natečaj za gradnjo bogenšperške deželne ceste

po deželnega stavbinskega urada načrtu v kosu: del A profil 0 do 54, to je od bogenšperškega gradu do prvega razpotja pod Kamenom, v dolžini 1620 m s stavbinskimi troški 12.000 gl.,

in sicer pripada:

1. na napravo cestnega temelja	7970 gl.	—	kr.
2. na napravo voznega tiru	1233	"	"
3. na napravo objektov in kamenenih postavkov	693	"	39
4. na napravo držajev	1722	"	"
5. na režiho in gramoz	381	"	61

Ta gradnja se bode oddala proti plačilu po enotnih cenah za zvršena dela le enemu glavnemu podjetniku. Vse podatke, ki se dostajajo zgradbe, sosebno načrte, splošne in posebne gradbene pogoje in proračune videti je lahko vsak dan ob navadnih uradnih urah pri deželnem stavbinskem uradu v Ljubljani v Gosposkih ulicah št. 2 (deželni dvorec) v 2. nadstropji.

Ponudbe, ki morajo biti zapečateni, kolekovane s kolkom 50 kr. in imeti na zavitku napis: „ponudba za gradnjo Bogenšperške deželne ceste, del A, profil 0 do 54“ ter priloženo tudi 5% varščino prej navedene zgradbene svote in v katerih je s številkami in besedami razločno zapisati, za koliko ponudnik prevzame delo, oziroma za koliko odstotkov manj ali več, vložiti je do

dne 30. junija t. l.

opoludne ob 12ih pri vložnem zapisniku podpisanega deželnega odbora. Dovoljeno pa je varščino poprej vložiti pri deželni blagajnici proti pokladnemu listu, katerega je ponudbi priložiti.

V pondbah morajo biti poleg dneva svojeročni podpis krstnega imena in priimka, pristavljen stan ali opravilo ter bivališče ponudnikovo in tudi izrečna izjava, da so mu znani vsi gori omenjeni podatki in določila za ponujena dela in da se pravnoobvezno podvrže s tem ustanovljenim pogojem.

Deželni odbor si pridržuje pravico, izbrati izmed ponudnikov po svojem mnenji katerega koli, ne gledé na popust, in sme po okolnosti razpisati nov natečaj. Oziral se pa bode le na pismene, v določenem roku vložene ponudbe.

Gledé varščine opozarjajo se ponudniki posebej na splošne pogoje.

Od deželnega odbora kranjskega.

V LJUBLJANI, 14. junija 1890.

(3—1)

OLJNATE BARVE

kositarških pušicah po pol in jeden kilo priporoča najceneje

ADOLF HAUPTMANN,

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

semeniško poslopje 6 LJUBLJANA semeniško poslopje 6.

Dunajska borza.

(Telegrafčno poročilo.)

17. junija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gl.	90	kr.
Srebrna " 5 1/2 " 100 " 16%	89	"	65	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109	"	55	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	30	"
Akcije avstr.-ogerske banke	967	"	—	"
Kreditne akcije	302	"	75	"
London	117	"	15	"
Srebro	—	"	—	"
Francoški napoleond.	9	"	32 1/2	"
Cesarski cekini	5	"	55	"
Nemške marke	57	"	60	"

(20—16)

Karola Gianija zalogo umetjalne vezanine in tkanine priporočata

Fellinger & Hassinger

Dunaj, I., Seifergasse 10, Göttsweigerhof

velečastiti duhovščini kakor:

bandera, baldahine,
mašne plašče,
dalmatike, pluviale,
velume monštrance,
kelihe, kadilnice,
altarne svetilnice,
svete kipe, križeva pota,
božje grobe,
cerkvene lestence od stekla in medi, vsakovrstne oblike in zloga. *Na zahtevanje pošiljajo se parametri na ogled.* Skoro 100 let imajoči sloveč obstanek naše ustanovitve jamči zanesljivost naše trdke. Ilustrovane cenike pošiljajo brezplačno in franco.